

203 postal »Dolški križ«? (V spremnem besedilu je sicer prav napisan.) Prosim, spoštujmo ustaljenost! Res so z zapisom glasu (ų) divje težave (zmeda je, recimo, pri Dovžanovi/Dolžanovi soteski, ki je dva avtorja enako ne napišeta, čeravno se mora v vsakem primeru izgovoriti /ų/ in ne /l/), toda »Dovje« nikoli ni bilo »Dolje«. (Gora ima ime vsekakor po Dovjem, ker je na južnih pobočjih dovški pašni svet. **Kugy** piše Lengenfelder Križ–Lengenfeld je nemško ime za Dovje – le da je to ime zmotno uporabljal za Visoki Rokav.) »Dolški križ« je že malo prehuda malomeščanska hiperkorekcija, doma nekje na koncu prejšnjega stoletja, ki je uzakonjala elkanje. (Kako v slovenščini pisati glas /ų/ ali kako brati črko »l«, je v resnici zamotano prek vseh razumnih meja, in noben **Toporišič** tega še ni enoumno uredil. *Snov je primerna za doktorsko disertacijo. Toda na vsakdanjem nivoju ostanimo, kot rečeno, pri ustaljeni rabi – ki pa se je seveda treba naučiti.*)

Tu in tam poskrbi avtor za kako humorno interpretacijo. Tako opozarja na str. 55: »Med hojo po travah (posebno ob meji) moramo biti previdni zaradi kač.« Kače imajo po vsem videzu posebno nagljenje do (državne) meje. (So torej nekakšne dedinje nekdanjih nevarnih graničarjev. Vsekakor morajo biti precej enako strupene, da nas avtor tako ljubeče svari.) Pri dodatni literaturi na str. 210 se naslov glasi »Knjige in vodniki«, kar daje slutiti, da vodniki niso knjige. (Ampak Habjanovemu vodniku bi jaz rekel knjiga.) Na str. 67 »se ponovno vzpnemo na Visoko Bavho«, kar dobesedno pomeni, da smo bili že prej tam, a se moramo po bogvedi kakšnih hudobnih zapletih vzpeti še enkrat. To seveda ni res, enkrat je dovolj, tako glede na opis poti v vodniku kot glede na lego poti v naravi. Enako na isti strani »se spet vzpnemo na Kamnati vrh« – ne, tudi tu je glede na celotni opis ture enkrat dovolj! Na planini Rekarščici nas razveseli »vzdrževana koča na avstrijski strani« – aha, poleg lovskih, gozdarskih, planinskih, zasebnih obstoje tudi vzdrževane (in ne-

vzdrževane?) koče. Bo držalo, četudi je opredelitev nekoliko nenavadna in ne vemo, čemu kljub vzdrževanosti ta koča služi.

Malo bolj resna stvar je »Abecedno kazalo« na str. 211/212. Preizkusil sem gesla Gromovec, Košuta, Lučki Dedec, Mišelj vrh, Šmihelovec, Vežica, Vršiči – tam zraven navedene številke so popolnoma neuporabne. Domnevam, da pomenijo strani (ali bolje: da jim je bilo usojeno, da naj bi pomenile strani). A na tistih straneh ni teh imen, kaj še zadevnih vodniških enot. Če je z drugimi iztočnicami tudi tako, je Abecedno kazalo v celoti neuporabno. To seveda ni katastrofa, ker se pri 50 vodniških enotah uporabnik znajde tudi brez abecednega kazala (običajno kazalo na str. 6–7 domala zadostuje), vendar pa, ko je že notri, naj bo táko, kot je treba. Zakaj recimo navajati zraven imen celo reč številki (pri »Triglavu« je prava poplava – dvajset številki – in ko bi človek pričakoval, da je med njimi tista, ki kaže na Slovensko smer na strani 206, na edino triglavsko vodniško enoto v knjigi, saj sicer s prebogato mrežo poti zadržani Očak nima kaj početi v vodniku po brezpotju, se izkaže, da kot nalašč ravno številke 206 pri iztočnici »Triglav« ni; res pa ima Slovenska smer svojo iztočnico, seveda z napačnimi številkami), ko zadostuje ena, namreč tista, ki navaja stran vodniške enote? Navedena imena naj bi bila zapisana takole: Košuta 52, Lučki Dedec 38, Mišelj vrh 100, Šmihelovec 157, Vežica 38, Vršiči 38, vendar ravno teh števil tam ni, čeravno imajo ta imena v povprečju pripisanih kar po pet številki. (Ali bomo rekli »prekleti računalnik«? Toda tudi za računalnikom stojijo nazadnje le osebni človekovi grehi in /ne/uspehi!) (Če želi avtor navesti vse strani, na katerih se pojavlja neko ime, prav, samo da bodo prave, in da bodo številke strani, kjer najdemo vodniško enoto, odtisnjene polkrepko.)

No, do ponatisa bodo ti nelepotni in docela drugotni odganjki radikalno obrezani in privezani. Jedro, kot rečeno, je zdravo.

Stanko Klinar

Zbornik 50 let PD Velenje

Planinsko društvo Velenje praznuje letos zlati jubilej. Ob tej priložnosti je založilo in izdalo zbornik 50 let Planinskega društva Velenje. Debela, v trde platnice vezana knjiga obsega kar 304 strani. Zbornik prikaže bogato življenje društva, uspehe in tudi težave, s katerimi se je srečevalo. Objavlja veliko dokumentov, fotografij in perorisb, ki pričajo o razvoju planinstva v Šaleški dolini in o obširni dejavnosti velenjskih planincev. Knjiga govori o domoljubih iz časa avstroogrske države, o partizanih, o generacijah planincev, alpinistov in ljubiteljev gora, o prostovoljnem delu, o povezanosti planincev s kmečkim prebivalstvom in še o marsičem, kar je vtisnilo pečat življenju v pokrajini med Paškim Kozjakom, Uršljo goro, Smrekovcem in Goro Oljko. Tudi PD Velenje je vtaklo svoje sledi v podobo te lepe pokrajine. Na svoje delo je lahko ponosno. Prav je, da je v zborniku vse to zapisano in ohranjeno. Bogatih pričevanj bodo veseli tudi pisci slovenske planinske in alpinistične zgodovine in tudi raziskovalcem zgodovine Šaleške doline in mestne občine Velenje bo zbornik ponudil veliko podatkov.

Zbornik je uredil uredniški odbor: **Jože Melanšek** (odgovorni urednik), **Andrej Kuzman** (glavni urednik), **Danica Ževart**, **Franc Ojsteršek**, **Darka Zupanc**, **Irena Brložnik**, **Tone Janžovnik** in **Marjan Hrustl**. Besedilo je vnesla na disketo **Biserka Škoflec**, jezikovno ga je pregledala Danica Ževart. Oblikovanje in postavitve zbornika je delo **Roka Polesa**. Fotografije so iz arhiva PD Velenje in sekcij, precej pa so jih posodili člani društva. Perorisbe je narisal **Marjan Vodišek**. V 1500 izvodih je zbornik meseca junija 1999 natisnila Tiskarna Bizjak iz Velenja. Vsi, ki so poskrbeli za vsebinsko in oblikovno lep zbornik, si zaslužijo pohvalo in so na svoje delo lahko upravičeno ponosni.

Pa pogledjmo vsebino zbornika! Prvo posvetilo je napisal **Srečko Meh**, župan mestne občine Velenje. Poudaril je, da je Planinsko društvo Velenje najbolj množično društvo v mestni občini, kar je dokaz, kako veliko je prebivalcem Šaleške doline

do narave in do ohranjanja okolja. Ceni načrtno in strokovno delo društva, zlasti vzgojo in usposabljanje mladih planincev v planinskih šolah, tečajih in na taborih. Tudi številni znani alpinisti so svoje udeleževanje pričeli v PD Velenje. Prostovoljno delo, ki danes ni več preveč pogost pojav, je slika pristranega tovarštva in prijateljstva med člani društva. Dom na Paškem Kozjaku, zgrajen pred 45 leti, je postal središče za srečanja in usposabljanja šaleških planincev. Občina bo omogočala razvoj hribovskih območij, podprla pa bo tudi obnovo Doma na Paškem Kozjaku. Planinci so vez med meščani in prebivalci hribovskih kmetij, zato je prav, da so ti odnosi zelo dobri. Župan je prepričan, da bo PD Velenje tudi v prihodnje pomembno prispevalo h kvaliteti življenja v Šaleški dolini. Drugo posvetilo »Srečno pot, velenjski planinci« je prispevek univerzitetnega profesorja **dr. Matjaža Kmecla**, izrednega člana SAZU, ki se je kot enajstletni fantič s starši priselil v Velenje. Dolina se mu je zdela lepa, njeno podobo krasijo ozadja Pece, Uršlje gore, Kozjaka in drugih gora. Spominja se prvega izleta na Uršljo goro, gimnazijskih let v Celju, planinsko legendarnega ravnatelja **Tineta Orla** ter prvih vzponov na vrhove Savinjskih Alp po maturi leta 1953. Kmecl je bil tudi na ustanovnem občnem zboru PD Velenje. Ko ga je življenjska pot popeljala v Ljubljano, je še vedno z zanimanjem spremljal delo društva, ki se je krepilo in razcvetelo z mestom vred, skrbelo za kočo, zasnovalo in izvedlo Šaleško planinsko pot, pa tudi uspehe alpinistov s **Kotnikom in Rotovnikovo**. Kmecl pa tudi zapiše, da »planinstvo po svoji osnovni, vodilni ideji združuje v solidarnostno navezo ljudi dobre volje in dobre misli; vse tiste, ki si bogatijo življenje s tem, da najboljši košček življenja namenjajo goram in vsemu, kar gore dajejo. Zato v planinski skupnosti tudi ni mesta za morebitna strankarska cepeljenja, razhajanja in polaščanja, ki so sicer danes tako zelo v modi; preklajo se samo tisti, ki so navidezni planinci. Planinstvo je združevanje, ne razhajanje; je naklonjenost, ne spotikanje; je pomoč, ne škodovanje; je

prijazen pozdrav z dobro željo, ne zmerjanje. Planinstvo je ob vsej organiziranosti pač zmeraj bolj osebna in intimna dragocenost, možnost duhovne in telesne sproščenosti in očiščevanja.«

Tretje posvetilo »Zborniku na pot« je napisal predsednik PD Velenje Jože Melanšek. Vesel je, da je predsednik društva ravno v času, ko to praznuje 50-letnico. Društveni jubilej proslavljajo še z drugimi jubileji: 45-letnico Doma na Paškem Kozjaku in 25-letnico Šaleške planinske poti, pa tudi mesto Velenje je letos staro 40 let. Zelo zgoščeno je opisal razvoj društva in namen zbornika. Predsednik upa, da bo zbornik prišel v vsako velenjsko planinsko družino in ji »pripovedoval o planinski dejavnosti njihovih dedov, očetov, mater, sester in bratov«. Zbornik pa tudi dokazuje, »da pod Paškim Kozjakom živi rod planincev, ki zvesto in s hvaležnostjo nadaljuje delo svojih prednikov«. Številna planinska priznanja in odlikovanja, ki so jih prejeli posamezniki in društvo, povedo, »da smo le nekaj ustvarili«, pravi Jože Melanšek. Podpisani pa menim, da so velenjski planinci napravili veliko več kot »le nekaj«. Na taka planinska društva, kot je velenjsko, je slovenska planinska organizacija upravičeno ponosna.

Danica Ževart je opisala zgodovino planinstva v Šaleški dolini od ustanovitve Šaleške podružnice SPD v Šoštanju 5. marca 1904 do 8. aprila 1949, ko je bilo ustanovljeno PD Velenje. Njen prispevek bogatijo fotografije uglednih članov SPD in ponatis zapisa o ustanovitvi podružnice iz Planinskega vestnika. Kronika PD Velenje 1949–1999 obsega kar 60 strani zgoščeno opisanih najpomembnejših dogodkov in veliko fotografij. Podatke za prvo desetletje sta prispevala prva tajnica PD **Milica Prodnik** in **Edo Hudovernik**. Društveno življenje od leta 1959 do 1984 je po zbornikih ob 30- in 40-letnici PD Velenje povzel dolgoletni tajnik PD **Miroslav Žolnir**, podatke za zadnjih 15 let pa je pripravil Franc Ojsteršek. Velenjska kronika se razlikuje od kronik drugih planinskih društev. Dogodki se vrstijo po časovnem redu od ustanovitve društva naprej

ne glede na dejavnost. Tako se vrstijo kratki jedrnatih sestavki o občinskih zborih, sejah upravnega odbora, gradnji in poslovanju njihove planinske postojanke, donatorjih, razstavah, predavanjih, vzponih v domačih in tujih gorah, pohodih in izletih, o delu mladih planincev, o dosežkih alpinistov, prejemnikih priznanj, tekmovanjih, planinskih vodnikih, markacistih, planinskih sekcijah, Šaleški planinski poti, o društveni pisarni itd. V kroniki so se spomnili tudi svojega člana **Petra Ficka**, avtorja več izdaj planinskega vodnika Kamniške in Savinjske Alpe ter planinskega vodnika Po gorah severovzhodne Slovenije. Pozabili tudi niso na srečanja s planinci pobratenege PD Treskavica iz Sarajeva. Kroniko bogati kar 93 fotografij z različnih področij društvenega delovanja.

V zborniku je pregled članov upravnih in nadzornih odborov, za obdobje po letu 1968 pa tudi častnih razsodišč. Z besedami in fotografijami je predstavljenih vseh 14 predsednikov društva. To so bili **Franc Antlejš, Gustav Verdej, Mirko Antlejš, Emil Salmič, Drago Pečnik, Alojz Penšek, Jože Žohar, Alojz Merčun, Peter Ficko, Andrej Kuzman, Stane Jamnikar, Franc Ojsteršek, Irena Brložnik in Jože Melanšek**. Peter Ficko je vodil društvo celih 11 let! Trije predsedniki, Gustav Verdej, Mirko Antlejš in Drago Pečnik, žal niso dočakali društvenega jubileja. Njihovo delo so opisali njihovi sodelavci. Vsi drugi predsedniki so spomine na svoje delo zapisali sami. Lepšo stran svojega intimnega planinskega doživljanja so obogatili z družbeno koristnim planinskim delom ter skrbmi za uspešno delo društva. Bilo pa je tudi veliko lepih trenutkov, ki se jih radi spominjajo. Irena Brložnik pravi: »Vedno mi bo ostal v spominu dan razglasitve samostojnosti Slovenije. Zvečer, ko je v Ljubljani potekala osrednja slovesnost, smo predstavniki društva na Paškem Kozjaku posadili lipo in prižgali kres. Kar težko smo verjeli, da se uresničujejo tisočletne sanje Slovencev o samostojni državi, hkrati pa smo občutili strah pred posledicami odločitve. Vojna je že visela v zraku. Na srečo se je tudi hitro končala.«

Podatki o članstvu povedo, da je 401

PD Velenje štelu prvo leto 249 članov. Število 1000 je preseglo leta 1971, ko je imelo 1003 člane. Več kot 2000 članov je doseglo leta 1979 z 2012 člani, več kot 3000 pa v letih 1990 in 1991, ko je štelu 3010 članov. Leta 1992 je začelo število članstva upadati, in sicer na 1376 v letu 1998. Škoda, da vzroki niso pojasnjeni. Menim, da se je število članstva večalo hkrati z rastjo mesta Velenje in organiziranjem planinskih skupin v krajevnih skupnostih in podjetjih, vzroke za zmanjševanje pa vidim v ustanovitvi novih PD, ki so prevzela članstvo teh območij, pa tudi v gospodarskih težavah nekaterih podjetij. Razveseljivo je, da je bilo vsa leta med članstvom okoli 50 odstotkov mladih.

Zbornik predstavlja tudi 12 planinskih sekcij: Šentilj, Podkraj-Kavče, Konovo, Škale-Hrastovec, Šmarno ob Paki, Gaberke, Vinska Gora, Poslovni sistem Gorenje, Premogovnik Velenje, Komunalno podjetje in Bolnišnica Topolšica. Skupine so izvajale lastne programe, zlasti izletniške, sodelovale pa so tudi v društvenih akcijah. Sekcije Šmartno ob Paki, Škale-Hrastovec in Vinska Gora so prerasle v samostojna planinska društva.

Gospodar **Anton Janžovnik** piše o Domu na Paškem Kozjaku, **Alojz Penšek** pa, kako so od leta 1969 do 1971 gradili cesto na Paški Kozjak.

Zanimiv je prikaz razvoja alpinizma v Šaleški dolini, ki ga objavlja **Ivo Hans Avberšek** in **Ivč Kotnik**. Alpinistični odsek je leta 1960 ustanovilo PD Šoštanj, leta 1966 pa je bil ustanovljen Šaleški alpinistični odsek (ŠAO), ki je vključeval alpiniste širšega območja Šaleške doline. Vodil ga je Jože Melanšek. Podatka, od kdaj deluje v okviru PD Velenje, v kroniki nisem zasledil. Član ŠAO je tudi znani slovenski alpinist Ivč Kotnik, ki je leta 1975 kot član Jugoslovanske alpinistične odprave stopil na vrh 8475 metrov visokega Makaluja. Alpinisti ŠAO so preplezali veliko težkih smeri v domačih in tujih gorah in bili udeleženci mnogih odprav. V Šaleški dolini se je po letu 1990 začelo uveljavljati tudi prosto plezanje. Leta 1991 so v Rdeči dvorani postavili umetno steno. Kar 15 alpinistov ŠAO je članov GRS – Postaje Celje.

Sledijo zgoščeno napisani članki **Toneta Žižmonda** o delu markacistov, Irene Brložnik o aktivnostih Kluba vodnikov, ki šteje 46 kategoriziranih vodnikov, **Franca Maršnjaka** o varni hoji v gore, Andreja Kuzmana o planinskih plesih, ki so jih priredili že 23, ter več krajših prispevkov **Mojce Novak**, **Nežke Tanšek**, **Roka Polesa**, **Magde Žist** in **Rozalije Kovač** iz življenja mladih planincev, ki jih usmerja mladinski odsek. Planinstvo, zlasti izletništvo in pohodništvo, se je uveljavilo v osnovnih in srednjih šolah, prizadevna pa je tudi skupina v vrtcu. Od leta 1983 prirejajo vsako leto v Logarski dolini planinske tabore, več kot 20 let pa mladi pridobivajo potrebno znanje v planinski šoli.

Kar 73 strani je namenjenih Šaleški planinski poti, **Julijana Hočevnar** se spominja svojih obiskov na prijaznih domačijah, ki varujejo kontrolne žige, pa tudi, kako sta s **Stanetom Jamnikarjem** kar 21 let markirala to pot. Vzdrževalci poti pogosto obiskujejo domačine na kontrolnih točkah, jim osebno voščijo novo leto, spomnijo se njihovih osebnih in družinskih dogodkov, društvo pa jih vsako leto povabi na družabno srečanje ali na izlet po Sloveniji. Peter Ficko je opisal del Šaleške planinske poti čez Šentviško hribovje med Paškim Kozjakom in Uršljo goro, ki ga vse bolj obiskujejo planinci in izletniki prav po zaslugi te poti. Kar 16 strani barvnih fotografij pokrajine, krajev, domačij in njihovih prebivalcev je bogato dopolnilo obeh prispevkov.

Danica Ževart opisuje Velunjo peč, naravni most blizu Velenja, pod katerim je štiri metre visok slap Florjanskega potoka. Perorisa Marjana Vodiška ponazarja to naravno zanimivost. Franc Ojsteršek se spominja svojega prvega zimskega pohoda na Stol leta 1970, v drugem prispevku pa vzponov velenjskih planincev po gorah sosednjih držav.

Rubrika »Planinski obrazi« predstavlja nekaj znanih planincev, ki so se uveljavili v Velenju in drugod. Danica Ževart je zapisala pripoved **Ivana Sevcnikarja** (1906–1973), oskrbnika koč na Smrekovcu in Golteh ter Mariborske koč. Pripoved se nanaša na obdobje do 2. svetovne vojne. V drugem prispev-

ku spoznamo **Ano Štrbenk-Darinko** (1895–1984), ki je kot zavedna Slovenka okusila strahote Starega piskra v Celju, zaporov v Mariboru in taborišča na gradu Borl. Leta 1944 se je z 12-letnim sinom pridružila partizanom in z njim prekržarila Pohorje, Uršljo in Graško goro ter svet med Savinjo in Pohorjem. Obiskovala je slovenski visokogorski svet in gore v bližini Velenja. Jože Melanšek in Ivč Kotnik pišeta o sedemdesetletniku **Dušanu Kukovcu**, ki je kot mentor pomagal AO Šoštanj in bil soorganizator ustanovitve Šaleškega alpinističnega odseka. Po preselitvi v Velenje je postal inštruktor alpinizma in gorskega reševanja ter reševalec-letalec. Še vedno je aktiven gorski reševalec. Preplezal je prek 700 plezalnih smeri v domačih in tujih gorah, tudi najtežjih. Marjan Hrustl je objavil pogovor z Miroslavom Žolnirjem, ki v PD Velenje aktivno dela več kot 30 let; skoraj 30 let je bil tajnik društva. Njegovo delo je bilo vsestransko, saj je bil tudi arhivar, kronist, propagandist izletov, dopisnik v časopise, vodil je administracijo Šaleške planinske poti, evidenco priznanj, soustanavljal je planinske sekcije, bil pobudnik organiziranih pohodov in pet let tajnik Savinjskega MDO, ko je bil sedež v Velenju. Na svoje delo v društvu je ohranil prijazne spomine.

Na **Ivana Bogataja** (1952–1996), ki se je 15. avgusta 1996 smrtno ponesrečil pri sestopu z Mont Blanca, spominjata njegova fotografija z Ojstrice in besede z napisa pred kočjo pod Jalovcem, ki mu jih je namenil njegov prijatelj Miroslav Žolnir: »Hodi v gore, dokler je še čas! Prišel bo čas, ko ne bo več časa, in ta čas je lahko vsak čas.« Franc Ojsteršek piše o **Vinku Ocepku** (1930–1995), članu upravnega odbora PD Velenje, vodniku izletov, gospodarju Doma na Paškem Kozjaku, za katerega je opravil veliko prostovoljnega dela. Dva nepodpisana prispevka govori o **Ivu Jamnikarju** (1925–1996) in **Valterju Demšarju** (1917–1993). Ivo Jamnikar je zaslužen za dograditev planinske postojanke na Paškem Kozjaku, elektrifikacijo postojanke in nerazvitega Paškega Kozjaka ter za izgradnjo ceste iz Pake do postojanke. Valter Demšar

je bil dve desetletji član upravnega odbora PD Velenje in blagajnik, potem pa več let predsednik nadzornega odbora. Vzorno je vodil podatke o članstvu, njegove kartoteke članov po abecednem redu so dokument zgodovinske vrednosti. Marjan Hrustl objavlja spomine učiteljice **Anice Podlesnik**, ki je že leta 1958 s kolegico **Darinko Kramer** ustanovila planinski krožek na takratni osnovni šoli v »Konjušnici«. Krožek je bil prvi v občini in med prvimi v Sloveniji. Vodila ga je kar 25 let! Delo z mladino ji je danes v veliko zadovoljstvo. Marjan Hrustl predstavi še **Julko Škorjanc**, članico PD Velenje od ustanovitve, udeleženko in vodnico planinskih izletov, ki hrani veliko fotografij z društvenih izletov in njenih vzponov, med katerimi ji je najljubša slika z uspešnega vzpona na Škrlatico. Zbornik sklene razdelek »Gore v besedi«. Najprej se zvrstijo odlomki iz del nekaterih starejših avtorjev: **Josipa Vošnjaka**, **Bogumila Vošnjaka**, **Prežihovega Voranca**, **Davorina Ravljena** in **Janka Serneca**. Njihova vsebina je povezana s hribi in gorami nad Šaleško dolino in v njeni bližini. Drugi prispevki so iz obdobja po ustanovitvi velenjskega planinskega društva. Milica Prodnik piše, zakaj so 11. februarja 1950 zamudili pokrajinski sestanek na Uršlji gori, ki ga je sklicala PZS. Irena Brožnik obuja pod naslovom »Iz planinskega nahrbtnika« spomine na pet vzponov, ki jih je s prijatelji opravila v letih 1984–1986. Mojca Novak je napisala čustveno besedilo »Kmalu spet pridi«, v katerem govori o svoji ljubezni do gora, hrepenjenju po novih dogodivščinah, uživanju v popolni samoti. Gore ji šepečejo: »Kmalu spet pridi!« **Milena Štajner** piše o pohodu po mejah krajevne skupnosti Konovo. Julijana Hočevar v pesmi »Mangart« objublja, da bo spet prišla gledat njegov obraz. V zadnjem prispevku »Sledi« pa se Franc Ojsteršek spominja obiskov gora med leti 1959 in 1964.

Obrnil sem še zadnje strani, kjer so naštetih avtorji številnih fotografij, kazalo in pregled organizacij, ki so omogočile izdajo zbornika. Knjige pa ne bom odložil med druge take publikacije. Pokazal jo bom svojemu in še kateremu planinskemu

društvu. Lep zgled je lahko vsem, ki se pripravljajo na društvene jubileje.

Velenjskim planincem hvala za dragoceno darilo, ki so ga dali svojim planincem in slovenskemu planinskemu založništvu. Naj bo društvena pot v drugem petdesetletnem obdobju prav tako uspešna, kot je bila v prvem.

Jože Dobnik

Preddvor v času in prostoru

Letošnjega julija je občina Preddvor na 418 straneh izdala bogato kronologijo »Preddvor v času in prostoru«, v kateri je 18 strani namenjenih tudi planinstvu in alpinistiki, avtor tega dela pa je domačin **Marijan Krišelj** z Visokega, nekdanji urednik Planinskega vestnika, ki zdaj stalno prebiva v Srednji Beli v občini Preddvor skoraj v neposredni bližini rojstne hiše pesnika **Matije Valjavca**.

V preddvorsko občino spada pomemben del gorá od Kravca, Kalške gore, Grintovca, Kočen, Srednjega vrha, Malega Grintovca in Zaplate do Storžiča. Že Scopolli je v 17. stoletju raziskoval rastlinstvo na Storžiču, prav tako baron **Žiga Zois**. Pri ustanavljanju Kranjske podružnice Slovenskega planinskega društva je bilo nekaj članov s Preddvorskega, v zadnjem registru članstva pa je kar precej imen od tod. Za množično planinstvo, kolikor ga je takrat bilo, so bile v semanjih dneh znane ture na Krvavec, Dolge njive ali Davovec, Sv. Jakob ali Lovrenc. Že leta 1875 so zgradili Frischaufov dom v *Suhem dolu* nad Suhadolnikom, prav tako so »občinske« Cozjova koča, planinski dom Iskra na Sv. Jakobu, planinski dom na Kališču in bivak v Kočni.

Preddvorsko gorovje je še posebno zanimivo po izjemni planinski flori, tudi tamkajšnji visokogorski studenci so naravni fenomen. Poleg doline Kokre so naravne znamenitosti v dolini Bistrice, kjer je tudi plezalni vrtec, izvir Bistrica v tako imenovanem Skodevniku, v Zaplati Globeli in Tople jame, Gradišče in Soteske nad Bašljem. Tam se gnezdiyo nekatere redke ptice vključno z or-

lom, o katerem pravijo, da je tam že preštevilčen, in ruševcem.

V planinski kroniki je Krišelj predstavil nekatere znane hribovce in alpiniste od predvojnih **Ferdinanda Majnika**, učitelja v Preddvoru in na Jezerškem, in alpinista, smučarja, planinca in vodje obveščevalcev GRS **Draga Križnarja**, v predvojno in povojno generacijo pa sodijo še imenitne planinske osebnosti, kot so **Karl Palm**, **Tone Tičar**, **Boštjan Jocič**, **Slavko Morozov**, **Tone Kaštrun** in **Tone Ekar**, član GRS in prvi predsednik PD Jezersko. Poleg tega so predstavljeni še nekateri pomembni gorniki izpred nekaj let in desetletij, kot so himalajec **Nejc Zaplotnik**, ki ima korenine v Kokri, alpinistka klasične dobe **Milena Ekar**, plezalec **Srečo Rehberger**, zdravnik, smučar in ekspedicionist **Ivo Valič** ter predsednik planinske sekcije Preddvor in gorski reševalec **Živko Drekonja**. Mentorji planinstva od tod so bili ali so še med drugimi **Nežka Jocič**, zakonca **Rehberger** in **Franc Ekar**. Iz Preddvora so bili tudi znameniti planinski nosači **Šveder**, **Petrovc**, **Korošec**, **Remčevi** in **Lojzl**, ki so s konji in mulami prenesli na tisoče ton tovara na Kališče.

Ta kronika je s planinskim delom ohranila pred pozabo veliko pomembnih podatkov in tako tudi s te plati predstavila novo občino skupaj s pred poldrugim letom ustanovljeno planinsko sekcijo Preddvor.

Planinsko čtivo tudi v Koroškem fužinarju

Revija Koroški fužinar je najstarejše glasilo v Mežiški dolini, saj nepretgoma izhaja že od leta 1951. Ustanovila in financirala jo je Železarna Ravne, zdaj pa že nekaj let izhaja s pomočjo sponzorskih prispevkov in dotacij. Na leto izide ta dve številki (prva maja, druga decembra). V reviji so objavljeni kakovostni prispevki o preteklem in sedanjem dogajanju na Koroškem, ki se dotikajo različnih področij. Kot pisci sodelujejo tudi strokovnjaki iz lokalnih ustanov in podjetij.

Vsi dosedanji uredniki Koroškega fužinarja so k sodelovanju vabili tudi pisce, ki so obravnavali planinske teme: literarizirane zapise doži-